

همنوا با محرم

علیر ضایع

شعر اول:

یا حضرت عباس! بگو محشمت را
از جوهره علقمه پر کن قلمت را
جاری شود از دامنه‌اش چشمه‌ای از خون
بر دوش بگیرد اگر الوند غمت را
یک دست تو در آتش و یک دست تو بر آب
دندان به جگر گیر و به پا کن علمت را
آن جا که علی اصغر شش ماهه شهید است
شاعر لیل کن قافیه در دو غمت را
بی نیزه و بی اسب بهماناد که بی دست
چون باد بر آشوب که دشمن همه بیدست
بگذار گشایش گر این واقعه باشی
بر علقمه قفلی است و دست تو کلید است
ابروی ترک خورده عباس... خدایا
شق القمر از لشکر ایلبس بعید است
بر نیزه سر توست که افرشته گردن؟
یا سرخ‌ترین سوره قرآن مجید است؟
روزی که سر از ساقه هر نیزه بر روی
در عالم عشاق عزایی است که عبد است
بایست قلم گردد اگر از تو نگوید
دستی که نویسنده این شعر سپید است
شمشیر کن از فرط جنون قلمت را
چون قافیه باخته شعر یزد است
چون قافیه باخته شعر یزد است
شمشیر کن از فرط جنون قلمت را
یا حضرت عباس! اقدم نجه کن آرام
بگذار به چشمان ملائک قدمت را

شعر دوم:

قرار بود که با آب و گل عجین بشوی
برای این که سفالینه‌ای گلین بشوی
زمان گذشت و زمین چون کلاف سرد گرم
قرار شد که تو سر رشته یقین بشوی
گل محمدی از فرط باد خم شده بود
قرار شد بروی تکیه گاه دین بشوی
تورا به مکتب اعراب جهل بفرستد
که ناظم غزل «ع و ق و ش» بشوی
به این دلیل به فرمان او مقرر شد
که چند سال پسر خوانده زمین بشوی
مدینه بود که انگشت نبوت شد
سعادتی است که بر روی آن نگیں بشوی
حسین نام نهادند اهل بیت تورا
به این دلیل که مصداق «یا و سین» بشوی
به خط کوفی، در ابتدای متن زمان
تورا نگاشت که سرمشق مسلمین بشوی
چه افتخاری از این بیشتر؟ که پرچم دار
برای مکتب پیغمبر امین بشوی
تو آمدی که سکوت زمین شکسته شود
تو می‌روی که به گوش زمان طنین بشوی
تو آمدی که سرت روی نیزه ها برود
تو می‌روی که سرافرازتر از این بشوی
برای شستن این راه با گلابی سرخ
قرار شد که تو این بار دست چین بشوی

مجتهد نابغه پرور

در سالروز درگذشت استاد جلال الدین همایی، به ابعاد مختلف شخصیت و مراتب علمی این اعجوبه عصر حاضر پرداخته ایم که پرورش شاگردانی مانند استاد شفیعی کدکنی و مرحوم دکتر معین را در کارنامه دارد

الیه اراکانی

calture@khorasannews.com

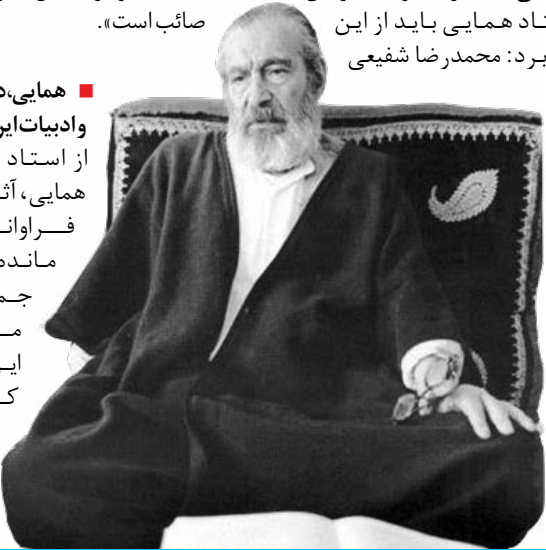
که به فکر نوشتن در زمینه تاریخ ادبیات فارسی افتاد. مهم‌ترین اثر تالیفی استاد همایی که آن‌طور که باید، به آن پرداخته نشده، «تاریخ ادبیات ایران» است. عبدا... نصری، نویسنده و پژوهشگر ایرانی درباره این کتاب گفته‌است: «همایی اولین کسی است که تاریخ ادبیاتی برای ایران تدوین می‌کند. او با سبک و سیاقی خاص این کتاب را تدوین می‌کند که بی‌سابقه و متفاوت است. پیش از او ما تذکره داشتیم و حالا او در نظر داشت تاریخ ادبیات ایران را در پنج دوره تدوین کند. نکته جالب این است که او با آن پشتوانه مطالعاتی در فلسفه و منطق، در ابتدا موضوع و فایده علم مورد نظر خودش را توضیح می‌دهد و با تقسیم‌بندی‌هایی وارد انواع تاریخ می‌شود و از تاریخ اجتماعی، تاریخ سیاسی و ادبی نام می‌برد و تاریخ ادبی را «شرح حال ملتی از حیث آداب و علوم و علت پیدایش و تنزل و ترقی علمی و فکری آن‌ها به طور عموم تعریف» می‌کند. جالب این‌که کمی بعد، ذبیح... صفا که در محضر استاد همایی پرورش یافته‌است، تاریخ ادبیات در مباحث اولیه فارسی و عربی را نزد عموی خود آموخت و سپس به مدرسه حقایق و مدرسه قدسیه رفت و ریاضی و صرف و نحو عربی را به طور کامل‌تر یاد گرفت. استاد همایی پس از گذراندن دوره‌های مقدماتی، حدود ۲۰ سال در محضر اساتید آن زمان مانند آقا شیخ علی یزدی، سید محمد کاظم کرنی و اصفهانی و سیدمهدی در چه‌ای طلبگی کرد و از برخی مراجع تقلید زمان خود اجازه اجتهاد گرفت. همایی پس از کسب این درجه، به مدت ۱۲ سال در دانشکده حقوق دانشگاه تهران به تدریس فقه پرداخت. در ادامه، بیشتر از زندگی و آثار استاد جلال الدین همایی می‌خوانید.

■ نویسنده اولین «تاریخ ادبیات ایران» استاد جلال الدین همایی اولین کسی است

کدکنی، محمد معین، قدم‌علی سرامی، محمد خوانساری و جمال رضایی. **■ شناسایی مزار صائب تبریزی در اصفهان** استاد همایی، اصفهانی بود و دبستگی خاصی به اشعار صائب داشت. شاید برایتان جالب باشد بدانید این استاد بزرگ در شناسایی و پیدا کردن سنگ قبر صائب تبریزی در اصفهان نقش مهمی داشت. احمد رضا بهرام‌پور در این باره گفته‌است: «همایی در سال ۱۳۱۷ این سنگ قبر را در باغی مشهور به «قبر آقا»، به اتفاق باغبان همان باغ، شناسایی کرد. از قضا، این باغ در محله عباس‌آباد واقع شده‌است. حدود ده سال بعد، زنده‌یاد گلچین معانی با پی‌گیری‌های فراوان توجه مدیران فرهیخته و ادیبان بزرگ پایتخت را به خاک‌جای صائب برانگیخت. در نهایت، در سال ۱۳۴۲ ساخت این آرام‌گاه آغاز و در سال ۱۳۴۷ افتتاح شد. علامه همایی که خود شعر نیز می‌سرود و «سنا» تخلص می‌کرد، ماده‌تاریخی برای مقبره صائب سرود که مصرع پایانی آن؛ یعنی «اساس طرح این آرام‌گاه از فکر صائب شد»، برابر با سال آغاز بنای مقبره صائب است.»

■ همایی، دبسته تاریخ و ادبیات ایران

از استاد جلال الدین همایی، آثار و تالیفات فراوانی به جا مانده‌است که از جمله آن‌ها می‌توان به این‌ها اشاره کرد: تصحیح: مثنوی «ولدنامه»، تصحیح

ارادت دیرینه اهالی موسیقی به ساحت امام حسین (ع)

آهنگ‌سازان و خواننده‌های سرشناسی از جمله استاد حسین علیزاده، استاد لوریس چکنواریان، حسام الدین سراج، محمد اصفهانی، محسن چاوشی، رضا صادقی و... درباره محرم و عاشورا هنرنمایی کرده‌اند

«نی‌نوا»، اثر استاد حسین علیزاده است. این آلبوم به یادماندنی در سال ۱۳۶۲ برای اولین بار منتشر شد و حسین علیزاده را در مقام آهنگ‌ساز، مشهور و محبوب کرد. آلبوم «نی‌نوا» دومین اثری بود که استاد علیزاده برای ارکستر ساخت. ایده اولیه ساخت این آلبوم در سال ۱۳۵۶ شکل گرفت. علیزاده به دلیل علاقه‌اش به دستگاه نی‌نوا، از آن برای نوشتن این قطعه استفاده کرد. او در مصاحبه‌ای می‌گوید:

■ سمفونی به یادماندنی «عاشورا»

از دیگر آثار موسیقایی که به مناسبت محرم و عاشورا ساخته شده، می‌توان به سمفونی تأثیرگذار «عاشورا»، اثر لوریس چکنواریان اشاره کرد. او قبل از این که این سمفونی را بسازد، در گفت‌وگویی به علاقه‌اش به امام حسین (ع) اشاره کرده و گفته بود: «موسیقی‌هایی که از طریق شیپور و طبل شنیده می‌شوند، همیشه مرا تحت تأثیر قرار می‌دهند. باید بگویم، نمی‌توان ایرانی بود و نسبت به فرهنگ عظیم عاشورایی بی‌تفاوت باشیم. عاشورا چند درس بزرگ دارد و یک تراژدی بزرگ است. یاد می‌آید در زمان پجگی وقتی در دسته‌های عزاداری بودم، سقای آب بودم؛ آب‌امیان هیئت‌ها پخش می‌کردم. موسیقی عاشورایی از سنت‌های قدیمی ایرانیان است که در ماه محرم با تأثیر از سازهای طبل و سنج، تداعی‌گر واقعه بزرگ و فراموش‌نشده‌ی عاشورا است. این کار هم برای همین ساخته شد. برای همین حماسه و مهدی‌ی‌مایی در محرم سال ۸۸، روانه بازار و با استقبال خوب مخاطبان مواجه شد.

در واقع حماسه و نوحه در هم تنیده شده‌اند و با موسیقی تأثیر بسزایی بر جای می‌گذارند..»

■ هنر عاشورایی هنگران، اصفهانی و عصار حاج صادق آهنگران ابا نوحه‌ها و مداحی‌هایش در جبهه‌های هشت سال دفاع مقدس می‌شناسیم. صدای آهنگران نوستالژی‌روزهای جنگ است. این خواننده کهنه‌کار در سال ۱۳۷۴ آلبومی نسبتاً متفاوت به نام «عطش و آتش» منتشر کرد که در فضای موسیقی پاپ و بر پایه نوحه‌خوانی‌های قدیمی اوست و حال و هوای امام حسین (ع) و عاشورا دارد. از دیگر هنرمندان موسیقی که ارادت قلبی‌اش را به امام حسین (ع) نشان داده، محمد اصفهانی است. آلبوم پاپ-سنتی «گلچین» حاصل این ارادت است. علیرضا عصار، دیگر خواننده محبوب پاپ در سال ۱۳۸۲ آلبوم عاشورایی «مولای عشق»، یکی از آثار باکیفیت این حوزه را منتشر کرد. فؤاد حجازی، آهنگ‌ساز این آلبوم است.

ابرا از ادت سراج، افتخاری، چاوشی و صادقی حسام‌الدین سراج در سال ۸۴، یکی از مهم‌ترین آلبوم‌های مرثیه عاشورایی به نام «وداع» را بر اساس اشعار «عمان سامانی» منتشر کرد؛ آلبومی که در سال ۸۴ به بازار آمد و تولید آن ۳ سال به طول انجامید. علیرضا افتخاری هم در سال ۸۶، آلبوم متفاوت «خروش بحر» را منتشر کرد. قطعات مشهور «کاروان»، «وداع» و «سرو خدا» از این آلبوم هستند. آلبوم «سلام آقا» نیز ابراز ارادت به سالار شهیدان است که با صدای محسن چاوشی، رضا صادقی، محمد علیزاده و مهدی‌ی‌مایی در محرم سال ۸۸، روانه بازار و با استقبال خوب مخاطبان مواجه شد.

ادبی هنری

راغب، پای کار آزادی زندانیان

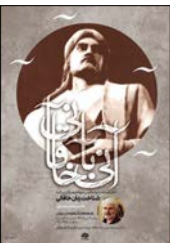
مدتی پیش مصطفی راغب، خواننده سرشناس کشورمان در صفحه اینستاگرام خود، از مخاطبانش خواست در امر خیر آزادسازی تعدادی از زندانی‌های جرایم غیر عمد به او یاری برسانند فعالیتتی که چند سالی است راغب در دستور کار اقدامات خیرخواهانه خود قرار داده است. این خواننده جوان، روز گذشته در صفحه مجازی‌اش از راه اندازی کمپین «بزم عشق» خبر داد.

فراخوان جشنواره مشترک نقاشان ایران و روسیه

جشنواره مشترک نقاشان ایران و روسیه با عنوان «نقش دوستی» بر گزار می‌شود. به گزارش واحد ارتباطات و رسانه اداره کل هنرهای تجسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، جشنواره مشترک نقاشان ایران و روسیه، یادمان هنرمندان نقاش، سرگی آندریاکا با عنوان «نقش دوستی» بر گزار می‌شود. هنرمندان برای مطالعه کامل فراخوان، ثبت‌نام و کسب اطلاعات بیشتر درباره این رویداد هنری می‌توانند به پایگاه www.irrusart.ru مراجعه کنند.

درس گفتارهای «آنی با خاقانی»

نخستین جلسه از سلسله درس گفتارهای «شناخت زبان خاقانی» با عنوان «آنی با خاقانی» با ارائه دکتر محمدرضا ترکی، استاد دانشگاه تهران، شاعر

و پژوهشگر ادبی در سالن سلمان هراتی حوزه هنری بر گزار می‌شود. سلسله درس گفتارهای «شناخت زبان خاقانی» عصر شنبه‌های هفته در میان، به همت دفتر پاسداشت زبان فارسی حوزه هنری در سالن سلمان هراتی حوزه هنری واقع در خیابان سمیه، نه‌رسیده به خیابان حافظ، رویه‌روی کوچه پور موسی بر گزار می‌شود و عموم علاقه‌مندان و پژوهشگران برای شرکت در این جلسات می‌توانند در سالن سلمان هراتی حوزه هنری حضور یابند.

«تار و تاریخ»

در سرزمین بختیاری‌ها

مدیا فرج‌نژاد، آهنگ‌ساز جوان و برجسته کشورمان روز گذشته با انتشار کلیپی در صفحه اینستاگرام خود، ساخت‌اتری جدید بر اساس موسیقی مقامی بختیاری ساخت داد. در بخشی از یادداشتی که او در این صفحه منتشر کرده آمده‌است: «آوازها و نغمات موسیقی بختیاری تأثیر بزرگی روی موسیقی دستگاهی ایران گذاشته است، گوشه‌های بسیاری داریم که به صورت مستقیم یا غیر مستقیم برگرفته و تأثیر گرفته از موسیقی بختیاری هستند. برایم هیجان انگیز و چالش‌ساز بود که بتوانم آوازهای موسیقی بختیاری را با نگاه به موسیقی دستگاهی در بستر اشعار عاشقانه بختیاری روایت کنم. بدون تردید، دانش میلاد یولادی و پشتکار هیواملکی، در این مسیر، بسیار راه‌گشا بود. ده چشمه مکان‌های تاریخی فراوان دارد، از قلعه گرفته تا نقش برجسته؛ اما جنگل‌های زیبا و عجیب و متر اکمش شاید بهترین فضا برای چنین روایت عاشقانه‌ای بود...» گفتنی است مدیا فرج‌نژاد، جزو معدود آهنگ‌سازانی است که چند سالی می‌شود با دغدغه‌هایی اصیل، در مسیر ساخت آثارش گام بر می‌دارد. او که ساخت آهنگ‌هایش را بر پایه ساز تار و دیگر آدوات موسیقی سنتی ایران بنا نهاده با سفر به استان‌های مختلف علاوه بر کار برداشتن در مسیر ساخت‌اترایی به‌روز و مبتنی بر موسیقی مقامی به معرفی آثار تاریخی در معرض خطر کشورمان می‌پردازد. فرج‌نژاد چند جایزه جهانی را در کارنامه کاری خود دارد که از آن جمله می‌توان به کسب دو جایزه اصلی مسابقه بین‌المللی گلوبال موزیک اوارز در برای ساخت آلبوم تار و تاریخ اشاره کرد.